

Společenské poslání podniku

Vrcholovým cílem podniku je u většiny podniků maximalizace zisku. Do podniku vkládá počáteční kapitál podnikatel tzv. stockholder či shareholder (akcionář), který chce tento kapitál zhodnotit. Jedná se o cíl souběžný s cílem maximalizace zisku.¹ Podniky s takto stanovenými cíly, které kladou důraz na uspokojování zájmu vlastníka – zhodnocení vloženého kapitálu – jsou příkladem tzv. **shareholderského pojetí podniku** (shareholders = akcionáři, vlastníci).

Jiným pojetím podniku je tzv. **stakeholderské pojetí podniku** (stakeholders = zainteresované skupiny podniku), kde již samotný zisk nefiguruje jako vrcholový cíl podniku, i když samozřejmě zůstává hlavním motivem podnikání.² Dominantním cílem podniku je uspokojovat poptávku zákazníků a požadavky okolí, a tak dosahovat zisku (Synek, 2002, str.4). Existuje mnoho klasifikací stakeholderských skupin. Za stakeholdery lze považovat – vlastníky, zaměstnance, věřitele, dodavatele, odběratele, stát, konkurenty a veřejnost.

Problematika stakeholderského pojetí podniku velice úzce souvisí s tematikou společenského poslání podniku. Podnik by kromě ziskové orientace měl dbát i o blaho nejen vlastníka, ale i ostatních, kteří jsou s vývojem podniku spjati. Velmi často se pro společenské poslání podniku používá pojem „společenská zodpovědnost podniku“ neboli „corporate social responsibility“ (dále jen CSR). Ucelená koncepce stakeholderského pojetí podniku přispěla k rozvoji CSR tím, že pomohla manažerům určit, kam mají zacílit svou pozornost. A jak poznáme, že se podnik chová společensky zodpovědně? Je to takový podnik, který zaujímá aktivní přístup k ochraně životního prostředí tak, že se snaží produkovat své výrobky co nejšetrněji v rámci možností k životnímu prostředí, přispívá na různé charitativní akce, nabízí dobrovolné vzdělávací akce apod.³

¹ Zhodnocení vloženého kapitálu vlastníkem lze vyjádřit ukazatelem tzv. rentabilitou vlastního kapitálu. Výpočet tohoto ukazatele v čitateli obsahuje proměnnou zisk, což znamená, že pokud poroste zisk, roste i rentabilita vlastního kapitálu, tzn. že vložený kapitál je zhodnocen ve větší míře.

² Koncept rozpracoval v osmdesátých letech 20. století R.E. Freeman. Freeman identifikoval stakeholderské skupiny podniku, popsal je a pokusil se o doporučení managementu podniku metody, jakým způsobem se starat o tyto zájmové skupiny. Freeman identifikoval následující skupiny stakeholderů: zaměstnanci, dodavatelé, zákazníci, veřejné zájmové skupiny, protestní skupiny, vládní agentury, obchodní komory, sdružení, konkurenti, odborové organizace, věřitelé a samozřejmě vlastníci.

³ Kritici konceptu kritizují to, že jakékoliv investice do společensky prospěšných aktivit v podstatě okrádají vlastníky, protože tak uvalují na podnik „samozvané daně“. Obhájci konceptu CSR argumentují tím, že to je právě společnost, která dává podnikům právo podnikat a společnost může toto právo kdykoliv odebrat, pokud se podnik k ní nebude chovat zodpovědně.